

POSTANOWIENIE

25 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 25 września 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Banku S.A. w W.

przeciwko P. sp. z o. o. w K. i M. S.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej P. sp. z o. o. w K. i M. S. od wyroku Sądu

Apelacyjnego w Katowicach

z 21 listopada 2022 r., V AGa 203/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza solidarnie od M. S. i P. sp. z o.o. na rzecz Banku S.A. w W. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z 25 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził od pozwanych - kredytobiorcy i dłużnika hipotecznego - na rzecz powodowego banku 92 229,65 z odsetkami od 8 marca 2019 r., zastrzegając dłużnikowi hipotecznemu prawo do powołania się na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości obciążonej oraz sumy hipoteki zwykłej 114 863 franków szwajcarskich (CHF) i sumy hipoteki kaucyjnej 25 270 CHF. Na skutek zarzutów pozwanych, powołujących się na nieważność umowy kredytu denominowanego do CHF z 31

maja 2006 r., Sąd ten wyrokiem z 17 marca 2020 r., X GC 185/19, uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo.

Na skutek apelacji powodowego banku Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i utrzymał w mocy nakaz zapłaty. Sąd odwoławczy uznał, że zaciągając kredyt inwestycyjny (na zakup nieruchomości, na której kredytobiorca prowadził działalność gospodarczą) pozwany nie działał jako konsument i nie może powoływać się na niezwiązanie umową z przyczyn określonych w art. 385¹ k.c. Natomiast pozostałe przyczyny nieważności, związane ze sposobem przeliczania spłat w złotych na CHF, nawet jeśli zachodziły, ustały w związku z zawarciem 27 czerwca 2013 r. przez strony umowy kredytu aneksu, na mocy którego kredytobiorca mógł spłacać kredyt zarówno w CHF jak i w złotych, a ponadto sposób ustalania kursu CHF został doprecyzowany.

Skarżący wniesli o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na:

1) oczywistą zasadność skargi w zakresie zarzutu naruszenia art.353¹ k.c. w związku z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego (p.b.) przez uznanie umowy za ważną, choć sprzeciwia się ona właściwości umowy kredytu denominowanego;

2) wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, czy zgodne z właściwością kredytu denominowanego w walucie obcej (art.353¹ k.c.) są zapisy umowy upoważniające bank do jednostronnego określania kursu waluty obcej, bez odniesienia do obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów,

a w przypadku odpowiedzi przeczącej (w skardze „twierdzącej”, co było oczywistą omyłką), czy skutkiem jest nieważność umowy kredytu w całości, czy też umowa pozostaje w mocy w pozostałej części (art.58 § 3 k.c.), a jeśli w mocy, to czy wiąże bez nieważnych zapisów, czy też w ich miejsce wchodzi, odpowiednie przepisy ustawy, o ile takie istnieją (art.58 § 1 k.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problem dopuszczalności stosowania kursów jednostronnie ustalanych przez bank skarżący z jednej strony przedstawili jako zagadnienie prawne, a z drugiej

strony uznanie tej dopuszczalności przez Sąd drugiej instancji podnieśli jako oczywiste naruszenie prawa.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zawarł obszernie wywody co do dopuszczalności przeliczania spłat w złotych na walutę obcą kursem ogłaszanym jednostronnie przez bank, lecz niezależnie od konkluzji tych rozważań uznał, że od zawarcia aneksu z 27 czerwca 2013 r. umowa kredytu nie zawiera postanowień mogących prowadzić do nieważności umowy w całości. Zatem zarzut błędnej oceny przez Sąd odwoławczy dopuszczalności ustalania kursu przez bank nie może prowadzić do zasadności skargi kasacyjnej, chyba że skarżący wykazaliby nieważność umowy także w wersji po zawarciu aneksu. Skarżący w zarzutach kasacyjnych podnoszą brak wpływu aneksu na ważność umowy w pierwotnym brzmieniu i twierdzą, że tym samym umowa jest nieważna niezależnie od treści stosunku prawnego ustalonego umową wraz z aneksem. Jednak aneks zmienił treść stosunku prawnego. Należy przypomnieć, że art. 189 k.p.c. jest podstawą ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, a nie umowy. W praktyce sądów powszechnych przyjęło się orzekanie o ważności umowy, co jest dopuszczalne tylko pod warunkiem, że jest to skrót redakcyjny na określenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego mającego powstać na mocy spornej umowy. Roszczenie banku powstało na skutek wypowiedzenia kredytu w związku z zaprzestaniem spłaty rat w wysokości ustalonej już aneksem i kwestia ważności umowy przed aneksem byłaby istotna tylko w razie podważenia tezy Sądu drugiej instancji o dopuszczalności zawierania umów kredytu denominowanego w brzemieniu ustalonym aneksem. Tymczasem skarga zakłada błędną tezę, że nieważna umowa nie może stać się ważna niezależnie od jej zmian dokonywanych przez strony aneksami.

W przypadku umów kredytu zawartych z konsumentami na tle analogicznych aneksów w orzecznictwie przeważa pogląd o braku wpływu aneksu na ważność umowy. Jednak teza ta jest wywodzona z art. 385² k.c., dotyczącego tylko umów z konsumentami. W przypadku pozostałych umów kredytu kredytobiorcy może przysługiwać roszczenie odszkodowawcze w związku z nieprawidłowym

kształtowaniem kursu CHF przed zawarciem aneksu, lecz brak jest podstaw do uznania umowy za nieważną.

Zatem już tylko na marginesie, wychodząc poza skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszy wniosek o przyjęcie skargi podziela oceny prawne Sądu odwoławczego co do zgodności z prawem umowy stron w brzmieniu ustalonym aneksem. Kursy walut obcych ogłaszane przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 p.b. wiążą klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Zastrzeżenia budzi możliwość związania kredytobiorcy kursami, które dopiero zostaną ogłoszone. Jednak w związku z przyznaniem kredytobiorcy na mocy aneksu prawa do spłaty kredytu w CHF z umowy zostało usunięte związanie skarżącego kursem przyszłym. Kredytobiorca bezpośrednio przed dokonaniem spłaty mógł sprawdzić na stronie internetowej banku lub w jego oddziale, jaki kurs CHF obowiązuje w powodowym banku, i stosownie do jego wysokości podjąć decyzję o spłacie w CHF lub w złotych. Umowy takiego rodzaju, jak umowa stron w brzmieniu nadanym aneksem, wprost są dopuszczone na podstawie art. 69 ust 3 p.b.

Powyższy wywód dotyczy także podniesionego zagadnienia prawnego. Warunkiem wystąpienia tego zagadnienia w sprawie jest uznanie, że mimo aneksu umowa nadal byłaby nieważna, nawet przy rozwiązaniu zagadnienia prawnego po myśli skarżących.

Ponieważ zarzuty kasacyjne nie obejmują tezy Sądu drugiej instancji o możliwości obowiązywania stosunku prawnego kredytu w kształcie nadanym mu aneksem, wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania podlega oddaleniu na podstawie art. 398⁹ k.p.c. Niezależnie od stanowiska Sądu Najwyższego w kwestii ważności umowy w pierwotnej wersji, skarga kasacyjna nie mogłaby zostać uwzględniona bez podważenia tej tezy Sądu Apelacyjnego.

Na podstawie art. 98 k.p.c. powodowi przysługuje od skarżących zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]